

Jaromír Sedláček:

O NEPLATNOSTI SPOLEČENSKÝCH SMLUV.

I.

Neplatná může býti společenská smlouva pro vady projevu, tedy pro vady vytčené v §§ 869—876 obč. zák. Následky této neplatnosti jsou stanoveny v § 877: »Kdo žádá, aby zrušena byla smlouva pro nedostatek přivolení, musí naproti tomu také všechno vrátiti, co z takové smlouvy ke svému prospěchu obdržel.«

Jak jsem uvedl v komentáři Rouček-Sedláček sv. IV, str. 103 n., platí ustanovení toto jen na ty případy, kde strana smluvní uplatní svoji vadu vůle. Podle doslovného znění je restituční povinnost velmi široce a nestejně stanovena. Strana napadající má vrátiti vše, co ke svému prospěchu obdržela, strana napadnutá má vrátiti podle § 1435 (srv. Rouček-Sedláček l. c.). Uvedl-li jsem toto v citovaném komentáři, stalo se tak, aby přesný význam tohoto ustanovení byl patrný. K tomu však dodávám, co jsem uvedl na citovaném místě, že redaktoři měli na mysli ustanovení odpovídající ekvitě. Podle toho bylo by ustanovení § 877 jen směrnicí pro soudcovské rozhodování, které tvoří pouhou střední linii pole, na něm se pohybuje imperium soudcovo.

Obecná ustanovení o smlouvách obligačních jsou tak stylisována, že dopadají bezprostředně na ty případy, jde-li o jednorázové dare t. j. spočívá-li plnění v jednorázovém převodu vlastnictví jako je tomu při smlouvě tržové, směnné a u zápůjčky. Skutečně také smlouva tržová byla prototypem všech smluv a je také zpravidla uváděna jako příklad při výkladu obecných ustanovení o smlouvách obligačních. Jde-li však o trvalé plnění, jako je i ve lhůtách opakující se dare (renta, dodací smlouvy) nebo práce určitou dobu trvající (jako je tomu na př. u smlouvy námezdní) nebo i o výsledek práce (dílo), jsme již mimo hranice přesného předpisu a jsme odkázáni více nebo méně na analogii. Ještě dále jsme, jde-li o plnění negativní. To znamená však, že předpisu můžeme použití jen do jisté míry. Tak i zde.

Při smlouvě společenské musíme si uvědomiti, že plnění společníků jsou velmi rozmanitá: vnesení přínosů do společného jmění, jednání za společnost, opomenutí jednání, která odporují účelu společnosti, vyúčtování. To jsou jen nejhlavnější typy, které nám však mohou náš problém osvětliti. Pro jednoduchost předpokládejme, že každý ze společníků plnil stejně, že všichni společníci mají stejné nároky a stejné povinnosti, což je jedině možné u společenských smluv. Je jasno, že z toho plyne ta zásada, že se všemi společníky musí býti stejně nakládáno. Máme tedy:

a) k m e n o v ě j m ě n í, které se mohlo od založení společnosti zvětšiti nebo zmenšiti; toto jmění nepatří ani jednomu ze společníků, ale patří všem společníkům dohromady,

b) r o z d ě l e n ě a v y p l a c e n ě z i s k y,

c) p r á c e, kterou společníci za společnost prováděli,

d) o p o m e n u t í jednání proti účelu společnosti, jehož hodnota se může (ale nemusí) projevit ve zvětšené hodnotě kmenového jmění.

Co se má nyní vrátiti podle § 877? Přínosy a rozdělené zisky? Kde zůstane však práce a opomenutí? Nemůžeme přece něco nahraditi a ostatek nechat nepovšimnutý. Vidíme, že v případě společenské smlouvy nemůžeme postupovati podle doslovu § 877, ale že musíme toto ustanovení chápati jako pravidlo ekvity tak, aby se všem dostalo spravedlivého dílu. Pro osvětlení vezměme tento příklad: Společníci A. B. C. zřídili společnost, do níž vnesli po 1,000.000 K, za tyto peníze nakoupeny byly pozemky a na nich postaveny domy, které společníci společně spravovali a zisk si rozdělovali. Pozemky a domy mají nyní cenu 10,000.000 K. Vráti-li se společníkům jejich vklady po 1,000.000 K, co se má státi se zbytkem společného majetku? Nebo naopak: společníci A, B, C vnesli po 1,000.000 K, kmenové jmění má nyní cenu 1,000.000 K. Je možno každému z nich vrátiti 1,000.000 K? Rozdělené zisky se ruší navzájem a zajisté i práce pro společnost vykonaná. Nepředpojatý člověk řekne prostě, že v daném případě nutno kmenové jmění podle stavu ke dni, kdy smlouva byla prohlášena za neplatnou (neboť v našem případě není neplatnou ex tunc), mezi společníky rozdělit. Jinak rozdělovali bychom málo, neb rozdělovali bychom příliš mnoho.

Může nastati případ, že společenská smlouva je neplatná jen vzhledem na jednoho společníka, kdežto pro ostatní zůstane trvati dál. Jak nyní postupovati? Má se vrátiti tomuto společníku jeho vklad za to, že vrátí sám přijaté zisky? Jak má býti nahrazena jeho činnost za společnost a jeho opomenutí ve prospěch společnosti? Klademe-li si tyto otázky, shledáváme velké komplikace a značnou nepřehlednost.

V případě, že společník tento nebyl činný pro společnost, mohlo by se rozhodnouti, že se společníku prostě vrátí vklad a že společník vrátí přijaté zisky. Než i zde musili bychom provésti opravu. Společnost získala jeho vklad a přisvojila si hodnotu úrokovou za mezidobí. Než i toto hledisko není úplně správné, poněvadž se smlouva v našem případě neruší ex tunc, ale ex nunc, má se tedy vrátiti to, co společnost dnes má. Bylo by nespravedlivé, aby společník musil vraceti zisky za minulost a sám by obdržel svůj vklad podle nynější hodnoty kmenového jmění.

Mnohem větší komplikace nastává, je-li společník též činný pro společnost. Není možno vytrhnouti část vzájemných pohledávek a hodnotiti je podle doby plnění a část t. j. hodnotu jeho práce hodnotiti podle nynějšího stavu. Není možno jinak než zhodnotiti vše podle nynějšího stavu. Pak se nám podává, že společník obdrží podíl na společném jmění podle této relativně neplatné úmluvy. Vyplacené zisky vyvažují hodnotu jeho činnosti, mimo to hodnota jeho činnosti objeví se v hodnotě kmenového jmění společnosti.

Závěr se nám podává v ten rozum, že ve všech případech je nejjednodušší provésti výplatu vzájemných pohledávek společníků tak, že se sestaví dissoluční bilance jmění společnosti ke dni, kdy nabyl rozsudek mocí práva resp. kdy společníci uznali sami neplatnost poměru společenského.

U obchodních společností provede se likvidace. Tato se musí provésti, poněvadž neplatnost smlouvy není vnitřní věcí společníků, ale dotýká se také třetích osob (věřitelů a dlužníků společnosti). Zcela zřejmý je tento důsledek, byla-li firma veřejné společnosti zapsána do obchodního rejstříku (což se má státi ve všech případech), je třetí chráněn ve své dobré víře (čl. 25 obch. zák.). Neplatná společnost — což je interním poměrem mezi společníky — trvala na venek jako platná společnost a třetí osoby mohou v dobré

víře jednati, jako by společnost byla platná. Proti nim může společnost skončiti jen likvidací podle čl. 123 a násl. obch. zák. Nechceme uváděti příklad komanditní společnosti, poněvadž jde o jednotlivosti, které přesahují rámec tohoto článku. U ostatních společností, které prakse i doktrina považuje za tak zvané právnické osoby (akciové společnosti, společnosti s r. o., společenstva), je situace obdobná. Uzavření společenské smlouvy říká se kreační akt a právnická osoba (která podle mínění prakse i doktriny) má pak právní existenci samostatnou. Tato existence může legálně skončiti jen likvidací.

Společnost občanského práva není sice tak chráněná jako obchodní společnost, ale důvěra třetích osob nemůže býti porušena. Musíme tedy postupovati podle § 1215.

II.

Smlouva může býti neplatná podle § 879 obč. zák., jak se také říká, nicotná. Neplatnost podle § 879 vyznačuje se tím, že trvá ex tunc t. j. neplatná smlouva nestala se nikdy platnou částí právního řádu. K u b e š, který se u nás nejpodrobněji zabýval otázkou neplatných smluv (Smlouvy proti dobrým mravům), dochází k závěru, že neplatná smlouva podle § 879 není pouhým právním zápořem (l. c. str. 215). Co se má státi, bylo-li na základě takové neplatné smlouvy plněno? Na prvý pohled odpověď je velmi jednoduchá: Plnění je možno žádati zpět podle § 1431 obč. zák., poněvadž z neplatné smlouvy nemůže vzejít žádný závazek na plnění smluvních závazků a tudíž splněno bylo bezdůvodně omylem a proto se plnění má vrátiti.

Uvažujme o důsledcích! Ustanovení § 1431 obč. zák. dopadá zcela přesně na jednorázové dare: Někdo se domníval, že má na druhého převésti vlastnictví a tento domnělý závazek splní; má pak nárok na vrácení věci a příjemce je povinen vrátiti věc podle § 1437 obč. z. To je původní rozsah conditionis indebiti, která byla dána pro ty případy, kdy vlastník ztratil vlastnictví a tím legitimaci k reivindikaci. Je sice pravda, že v § 1431 obč. zák. je původní rozsah conditionis indebiti rozšířen také na facere, ale stalo se tak způsobem dosti neurčitým. Podle svého doslovu míří citované ustanovení také na jednorázové plnění, na jediné facere. Tedy i zde má zákon na mysli výkon krátkého trvání, u něhož jde více o výsledek výkonu než o výkon sám.

Naproti tomu nemáme žádného ustanovení, pokud jde o splnění závazku negativního — opomenutím. Dále nemáme žádného ustanovení — nehledě k závazkům peněžitým — o závazcích trvalých, poněvadž se hodnota celkového plnění nerovná hodnotám jednotlivých lhůt. Tím méně o závazcích, které zavazují současně jak k plnění pozitivnímu tak i negativnímu, na př. u závazků propachtovatele.

Jsou tedy určité a značné potíže u běžných bilaterálních smluv, které zakládají trvalý obligační poměr, ale u smlouvy společenské jsme už zcela na holičkách. Obecné předpisy smluvní předpokládají, že plní jedna strana druhé, že plnění přechází z majetku jedné strany do strany druhé. U smlouvy společenské máme však vedle majetků jednotlivých společníků také společný majetek, který pouze svými podíly patří do majetku jednotlivých společníků, nikoli však svým celkem. Vklady učinili společníci ke společnému jmění, ke kapitálu společnosti (§ 1182 o. z. o.), pro společný užitek byli společníci činní (§ 1185 o. z. o.), ze společného jmění rozděluje se zisk společníkům (§ 1192 o. z. o.) a rozvrhuje se na ně ztráta na společném jmění utrpená

(§ 1197 o. z. o.). Jestliže u jiných smluv máme dvě strany, máme u smlouvy společenské stran neurčitý počet, nejméně dvě strany, ale smluvníků může být také více.

Z toho se nám podává již obraz, jak máme postupovati v případě, když nějaká smlouva byla prohlášena výrokem soudním za neplatnou (nicotnou) podle § 879 o. z. o. Nejjednodušší je to u smlouvy směnné, kde oba smluvníci obdrželi určité věci, které dosud mají. Věci ty si vrátí podle § 1431 o. z. o. U smlouvy tržové máme už určité potíže s vrácením ceny tržové. Velmi komplikované poměry nastávají u smluv pro neplatnost (nicotnost) zrušených a zakládajících trvalé závazky. Zde se doktrína hledí vyhnouti komplikacím tím, že prohlašuje, že trvalé závazky nezrušují se *ex tunc*, nýbrž *ex nunc* (srov. Schlesinger v Klang, Kommentar zum ABGB, sv. II/2, str. 20). I když obligační poměr trvalý byl jen *de facto* a ne *de jure*, přece jeho důsledky není možno odčinit, navrácení v předešlý stav není zpravidla možné a prováděti *dare* v penězích, vedlo by k takovým komplikacím, že by bylo velmi těžké tuto disoluci provésti spravedlivě. Je tedy u trvalých obligačních poměrů kondikce dána jen *ex nunc*; vrátiti se má jen to, co zde dosud trvá a to podle zásady vyslovené v § 1447 o. z. o. tak, aby žádná strana nyní neměla žádného zisku na úkor strany druhé. Myšlenka tato je správně fundovaná: ustanovení § 1431 o. z. o. na tento případ nedopadá a proto se má použití pouze analogicky t. j. jen potud, pokud je vhodné. Vhodnost je dána výše uvedenými vztahy.

U neplatné smlouvy společenské máme však ještě další úchytku. Jak bylo výše řečeno, společníci plnili ke společnému účelu, který je společný všem společníkům, tedy i plnícímu. Zisk pobírali společníci ze společného fondu, který *de facto* — byť ne *de jure* — patřil všem společníkům, tedy i percipientu. Z toho je patrné, že se ustanovení § 1431 o. z. o. aniž příbuzná ustanovení (§§ 877, 1447, 1041 o. z. o.) nedají použiti na úpravu právních poměrů vzniklých v důsledku zrušení společenské smlouvy pro neplatnost (nicotnost) podle § 879 o. z. o. Rozdíl je tak veliký, že ustanovení tato se nedají použiti ani analogicky. Musíme hledati tedy nějaké jiné ustanovení, jehož bychom mohli použiti analogicky. Doktrína doporučuje použití analogie § 1215 o. z. o. Společenské jmění rozdělí se mezi společníky tak, jako by se platná společnost rozcházela. Není-li zvláštních okolností, rozdělí se *de facto* společné jmění na stejné díly. Toto mínění vyslovené v doktríně (Bettelheim v Klang, Kommentar zu ABGB, III., str. 494) má svou oporu v tom, že novější zákon o společnostech, totiž zákon o společnosti s r. o., tuto myšlenku přijal za svou. V § 87 zák. č. 58/1906 ř. z. je stanoveno, že neplatná společnost s r. o. se neruší *ex tunc*, nýbrž se rozpouští *ex nunc*. To by nebylo rozhodné, kdyby v rámci o. z. o. bylo předpisu, jehož by se dalo použiti přímo. Toho nemáme a proto musíme použiti jen analogie a tato je posilována právě úpravou § 87 zák. č. 58/1906 ř. z.

Při úpravě poměrů mezi *de facto* společníky je tedy postupovati tak, že se zřídí likvidační bilance a jmění v něm zjištěné rozdělí se rovným dílem. To, co společníci pro společnost vykonali, kolik pobírali na zisku, ponechává se stranou, podobně také to, co společníci do společnosti vnesli. Podotýkám, že v případě neplatného rozvázání společenského poměru bylo rozhodnuto podobně (Vážný č. 824), t. j. že restituce platí *ex nunc* a nikoliv *ex tunc*.

Z uvedeného je patrné, že při společenské smlouvě nejde o kondikci, neboť se nežádá za vydání věci omylem plněné, nebo o náhradu za práce omylem konané, nýbrž o rozdělení společné věci. Z toho důvodu je také

patrně, proč nelze v daném případě použití analogie § 1431 nýbrž § 1215 o. z. o.

Rozbor souboru nároků nám může podati bližší osvětlení. Pro jednoduchost předpokládejme, že jsou dva společníci A, B. Oba vnesou do společnosti nemovitosti, které se připíší oběma společníkům společně, vedle toho vnesou do společnosti peněžní vklady, které se uloží na společný účet u banky. To vše tvoří kapitál společnosti. Vedle toho jsou oba společníci činní pro společný zájem a výsledek jejich činnosti jeví se jako zisk, který si stejnoměrně rozdělují. Byla-li společnost prohlášena za neplatnou (nicotnou), je společné jmění *communio incidens*, je to společenství, které nemá právního důvodu. A nemůže žádati za vydání na B-ovi, poněvadž B nic nepřijal, neboť kmenové jmění přijali oba společníci. V podobné situaci je B. Jak A, tak i B mohou však žádati za rozdělení společného majetku. Na tomto příkladu vidíme jasně, že není zde přípustná analogie § 1431 o. z. o. Společný majetek se mění, zhodnocuje i znehodnocuje. Společenství tvoří komplex majetkových hodnot hmotných i nehmotných, které nemůžeme roztrhati. Jestliže pro základ všeho, totiž pro rozdělení základního kapitálu, je nutno žádati za rozdělení společného jmění, musíme trvat na tom, že pro celý nerozdílný komplex vzájemných nároků je třeba rozdělení a že v tom směru je třeba užití analogie § 1215 o. z. o.

Považujeme-li neplatnou společnost za společnost *de facto*, což je podkladem analogie § 1215 o. z. o., dospějeme k velmi jednoduchému řešení a odpadá svízelné oceňování práce obou společníků, odčítání, co na zisku pobírali, ač se znehodnotil společný vnesený majetek, což všechno při použití § 1431 o. z. o. dává přímo neřešitelné problémy, neboť jen o rekonstrukci tisíci a tisíci úkonů trvalého poměru. Mimo to předpokládáme při použití § 1431 zcela neodůvodněně, že žalovaná strana B přijala vklad, že byla *beneficiářem* úkonů atd., atd., ačkoliv vše se stalo ve prospěch obou stran. Když se tato celá rekonstrukce provede s velkým nákladem a za dlouhý čas, shledáme, že se prakticky výsledek — přihlížíme-li k ustanovení § 1437 o. z. o. — neliší od *disoluce* podle § 1215 o. z. o.

III.

V praxi nejvyššího soudu vyskytl se nedávno zajímavý případ neplatnosti smlouvy, který nám může býti poučením i pro naši otázku. Majitel *lékárenské koncese* A uzavřel s druhou osobou B smlouvu *společenskou* na zařízení a ku provozu *lékárny* a to tak, že A vnesl do společnosti svou *lékárenskou koncesi* a svou osobní činnost, B pak 150.000 K a také svoji osobní činnost. *Lékárna* byla oběma provozována na společný účet. Stav tento trval asi 15 roků. V důsledku *správního řízení* zažaloval A B-a na neplatnost *společenské smlouvy*. Nejvyšší soud rozhodnutím ze dne 31. ledna 1940, Rv II 6/40 (Vážný č. 17.579) rozhodl, že *společenská smlouva* je neplatná a *provazování lékárny společností A—B* přičí se zákonu.

Máme zde typický případ neplatnosti *společenské smlouvy* a nadto máme zde velmi poučný případ, kde jedna strana vnáší sumu peněžitou a druhá strana věc nehmotnou, t. j. výsadu k *vylučné činnosti*. Hodnota této nehmotné věci je právě jen v této činnosti a výsledek této činnosti jeví se v hodnotě *lékárny* jako *podniku* po př. závodu. *Koncese* sama je nepřenosí-

telná, osobní (§ 12 lék. zák.) a proto žádná prodejní hodnoty nemá. V daném případě výsadní činnost provozovali oba společníci, oba přispěli k hodnotě lékárny jako podniku. Podnik lékárenský je vázán koncesí, ale má svou hodnotu, což se vyjadřuje prodejní hodnotou jeho a což se opírá o § 15 lék. zák. Podnik lékárenský je jednak soubor všech hmotných zařízení potřebných ku provozu lékárny, jednak je to činnost lékárenská, t. j. příprava a výdej léků podle předepsané tarify. Hlavní váha spočívá v lékárenském provozu. S tím se neshledáváme jen u lékárny, ale i u jiných koncesí jako je tomu u hostince (§§ 16—20 živ. ř.) a jiných koncesovaných živností (§ 15 ž. ř.). Dále můžeme uvést společnost k výrobě předmětů podle uděleného patentu. Menší měrou je dána analogie při ochranných známkách a pod. Jak viděti, je předmětné rozhodnutí typické pro velmi široký okruh společenských smluv, z nichž jsme uvedli jen nejtýpější případy, vynechavše mnohem více případů, které jsou pro účel tohoto článku méně poučné.

V daném případě umožnili oba společníci výtěžkovou činnost svými přínosy. A právní ochranou této činnosti t. zv. koncesí, B peněžními prostředky, aby činnost mohla být skutečně provozována (§§ 6, 7, 19 č. 1 lék. zák.). V rámci těchto možností, daných těmito přínosy byli oba činni.

V důsledku předmětného rozhodnutí může nastati dvojí:

a) Správní úřad odňal koncesi, poněvadž lékárenská koncese nebyla provozována koncesionářem A, nýbrž veřejnou společností A & B. V tomto případě padá celý lékárenský podnik a zůstává jen lékárenský inventář, který možno jednotlivě prodati. Inventář pozůstává částečně z dlouhodobého zařízení (nábytek, nářadí), částečně z oběživého (léky). Může se státi, že prodejní cena celého inventáře nemá ani hodnotu vkladu B-ova. Má A zaplatiti B-ovi jeho vklad celý? V tom případě obdržel by B více než ve společnosti bylo společného jmění. A-ovi nezůstalo by nic, ale nadto musil by ještě dopláceti.

b) Správní úřad neodňal koncesi podle § 19, č. 1 lék. zák., poněvadž měl za to, že koncesionář A, který společně provozoval koncesi s B, a převod koncese podle § 16, odst. I, l. c. považuje za neplatný, takže tudíž A podle práva byl jediným provozovatelem koncese a B jen jeho pomocníkem podle § 5 lék. zák. Měl-li by A vyplatiti B-ovi jen 150.000 K třeba cum sua causa, zůstává mu nejen celý inventář lékárny, ale i lékárna jako podnik, prodejní podle § 15 l. c. Dejme tomu, že lékárenský podnik má cenu 500.000 K, možná že má cenu 1.000.000 K nebo 2.000.000 K. V rozdílu mezi vkladem B-ovým a hodnotou lékárenského podniku je započítán výsledek činnosti obou a hodnota koncese. Podle § 1431 obč. zák. má se vrátiti nejen věc, ale i nahraditi činnost. Jak tuto činnost oceniti?

V obou případech postup podle § 1431 obč. zák. vedl by k nespravedlivosti. V prvním případě byl by nespravedlivý vůči A-ovi, ve druhém vůči B-ovi. Nadto byl by nesprávný, jak dovedeno bylo výše, poněvadž jde o společný majetek a to bez ohledu na to, jaké hledisko zaujímá správní úřad. Jde v tomto případě o *communio incidens*, která se má rozdělití podle šestnácté hlavy obč. zák. V prvním případě inventář se prodá nebo reálně rozdělí mezi A i B. Ve druhém případě nastává modifikace vzhledem na předpisy správní: podnik lékárenský zůstane A-ovi jako nedělitelná věc, ale musí vyplatiti B-ovi polovinu jeho prodejní hodnoty. Tak je postupovati i v případech jiných, kdy předmětem společnosti byla koncese, patent atp.

IV.

V literatuře celkem otázka tato nebyla řešena. B e t t e l h e i m v Klan-gově komentáři uvádí, že důsledky neplatnosti společenské smlouvy je posuzovati podle § 1215, poněvadž je nemožno odčinit posuny majetkové nastalé za trvání společnosti (sv. III, str. 494). S c h l e s i n g e r (Klang, sv. II/2, str. 20) domnívá se, že u trvalých obligačních poměrů je zrušení vždy možné ien ex nunc a nikoliv ex tunc.

V judikatuře nalezl jsem jen rozhodnutí Vážný č. 17.133, ale to se týkalo účasti na zakázané hře, tedy případu, který je řešiti podle § 1174 II. obč. zák. Jinak nenašel jsem žádné rozhodnutí, hledící k otázce zde řešené.

Věnoval jsem hodně místa otázce poměru společenské smlouvy a právnické osoby. Zde je zase příspěvek k této otázce. I neplatná společenská smlouva je podkladem pro *communio incidens*, jejíž podíly musíme posuzovati podle této neplatné smlouvy. Ta není sice smlouvou, ale je událostí, která založila toto společenství a proto je jeho základem. *Communio incidens* je rozdělití podle 16. hlavy obč. zák. Tím, myslím, je otázka tato zcela vyjasněná.

Edwin Loebenstein:

PRÁVO NA OCHRANU KRVE V PROTEKTORÁTU ČECHY A MORAVA A JEHO PRAKTICKÁ APLIKACE, ZEJMÉNA NA PROTEKTORÁTNÍ PŘÍSLUŠNÍKY.

I. Všeobecné.

Článek 2 Vůdcova výnosu ze 16. března 1939 R.GBl. I. str. 485 obsahuje toto důležité ustanovení:

»Obyvatelé Protektorátu, kteří jsou příslušníky německého národa, stávají se německými státními příslušníky a podle ustanovení zákona z 15. září 1935 (Říš. zák. I., str. 1146) o říšských občanech, říšskými občany. Pro ně platí tudíž také ustanovení na ochranu německé krve a německé cti. Podléhají německé soudní pravomoci.«

Toto jasné znění může míti jen ten význam, že dnem 16. března 1939 pro německé příslušníky bydlící v Protektorátu počal platiti zákon na ochranu německé krve a německé cti s příslušnými prováděcími nařízeními. Toto ustanovení neobsahuje tedy program, nýbrž představuje přímo aplikovatelnou normu. Nicméně vyskytly se o tom jakož i o osobní působnosti těchto předpisů pochybnosti, patrně proto, poněvadž praktická aplikace těchto předpisů byla obtížná.

Tyto obtíže měly podle mého názoru příčinu v různých zjevech. Především to bylo státoprávní postavení Protektorátu samého a jeho příslušníků. Dále vznikaly tyto obtíže tím, že zákon na ochranu krve a pojem Žida obsažený v prvním prováděcím nařízení zákonu o říšském občanství se vztahoval částečně jen na německé státní příslušníky, takže především bylo pochybné, zda a pokud protektorátní příslušníci podléhají německému zákonodárství na ochranu krve. Z povahy zákona plyne, že pro jeho použití se předpokládá účastenství dvou osob, aniž však Vůdcův výnos sám ostře rozlišuje případy, kdy jsou účastni Němci a protektorátní příslušníci.